



NVAO • NEDERLAND

# TOETS NIEUWE OPLEIDING

ASSOCIATE DEGREE

AD SOCIAAL WERK

De Haagse Hogeschool

ADVIESRAPPORT

4 JULI 2023

## Inhoud

1	Procedure NVAO .....	3
2	Nieuwe opleiding .....	4
	2.1 Algemene gegevens .....	4
	2.2 Profiel .....	4
	2.3 Panel .....	4
3	Oordeel.....	5
4	Sterke punten .....	6
5	Aanbevelingen .....	7
6	Beoordeling.....	8
	6.1 Standaard 1: Beoogde leerresultaten.....	8
	6.2 Standaard 2: Onderwijsleeromgeving.....	10
	6.3 Standaard 3: Toetsing.....	13
	6.4 Graad en CROHO-onderdeel.....	15

## 1 Procedure NVAO

Het succesvol doorlopen van een procedure toets nieuwe opleiding (TNO) is een voorwaarde voor erkenning door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). Pas na deze kwaliteitstoets kan de instelling de bij de opleiding behorende wettelijk beschermde getuigschriften of diploma's afgeven.

De procedure voor een nieuwe opleiding is iets anders dan voor bestaande opleidingen die al zijn geaccrediteerd. Een TNO is een *plan*beoordeling. Na accreditatie valt ook de nieuwe opleiding onder de reguliere accreditatieprocedure.

Een NVAO-panel van deskundigen toetst de kwaliteit van de nieuwe opleiding tijdens een locatiebezoek aan de universiteit of hogeschool. Een discussie tussen *peers* vormt de basis van de beoordeling en resulteert in een adviesrapport. Informatie over de invulling van het locatiebezoek en een overzicht van het bestudeerde materiaal zijn opvraagbaar bij de NVAO.

De beoordeling is gebaseerd op de standaarden zoals beschreven in het Beoordelingskader voor de beperkte toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2019, nr. 3198). Over de standaarden geeft het panel een gemotiveerd oordeel op een driepuntsschaal: voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding, ook op een driepuntsschaal: positief, positief onder voorwaarden, of negatief.

Dit adviesrapport bevat de bevindingen, overwegingen en oordelen van het panel alsook de sterke punten en aanbevelingen. Op basis van dit rapport neemt de NVAO een accreditatiebesluit. Een beknopt adviesrapport is eveneens beschikbaar. De NVAO publiceert beide rapporten.<sup>1</sup>

Meer informatie over de NVAO-werkwijze en de (tijdelijke) TNO-procedure is te vinden op [www.nvao.net](http://www.nvao.net).

---

<sup>1</sup> <https://www.nvao.net/nl/besluiten>

## 2 Nieuwe opleiding

### 2.1 Algemene gegevens

<b>Instelling</b>	De Haagse Hogeschool
<b>Opleiding</b>	Associate Degree Sociaal Werk
<b>Varianten</b>	Deeltijd: Ja.
<b>Graad</b>	Associate Degree
<b>Afstudeerrichtingen</b>	N.v.t.
<b>Locaties</b>	Den Haag
<b>Studieomvang</b>	120 EC <sup>2</sup>
<b>Croho<sup>3</sup> onderdeel</b>	Gedrag en Maatschappij

### 2.2 Profiel

De associate degree opleiding Sociaal Werk van De Haagse Hogeschool leidt studenten op tot breed opgeleide professionals Sociaal Werk. Studenten die de opleiding hebben afgerond, kunnen onder meer aan de slag in functies als ambulante werker in de wijk, ouderenwerker, sociaal agogisch begeleider, preventiemedewerker, coördinerend begeleider of mantelzorgmakelaar.

De opleiding is samen met het werkveld vormgegeven en heeft een sterk praktijkgericht karakter. Studenten werken op de werkplek onder begeleiding van een werkplekbegeleider aan opdrachten uit de beroepspraktijk. De opleiding hanteert een flexibel onderwijsconcept, waarbij studenten de keuze hebben uit leerarrangementen *on campus*, online of in de praktijk. De Ad Sociaal Werk wordt in deeltijd aangeboden en heeft een studielast van 120 EC.

### 2.3 Panel

#### Samenstelling

- Drs. Mieke Hollander-Pasma (voorzitter), directeur Zorg4effect, adviesbureau voor interim- en projectmanagement in zorg, welzijn en onderwijs. Bestuurslid van de landelijke beroepsvereniging V&VN, lid van de Adviescommissie kwaliteit van het Zorginstituut Nederland en verschillende ministeriële commissies en werkgroepen;
- Carine Aalbers MSc., hogeschooldocent en projectleider Christelijke Hogeschool Windesheim. Bestuurslid LAdO Zorg, Welzijn en Educatie. Voorzitter landelijke ontwikkeling Ad SW LAdO ZWE;
- Adriaan Oosterloo, Strategisch relatiemanager Zorg & Welzijn en programmamanager deeltijdstudies aan de Christelijke Hogeschool Ede. Landelijk voorzitter Ad-opleidingen in het domein Zorg, Welzijn en Educatie (LAdO-ZWE). Landelijk voorzitter bacheloropleidingen Social Work (LOO-SW). Eigenaar adviespraktijk voor Hoger Onderwijs;
- Janique Scharenborg (student-lid), student M Pedagogische Wetenschappen: Onderwijs & Innovatie aan de Vrije Universiteit Amsterdam.

#### Ondersteuning

Jeroen van der Spek (secretaris)

Jona Rovers (NVAO beleidsmedewerker en procescoördinator)

#### Locatiebezoek 26 mei 2023

Den Haag

---

<sup>2</sup> European Credits

<sup>3</sup> Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs

### 3 Oordeel

Het NVAO-panel oordeelt positief over de kwaliteit van de Ad Sociaal Werk van De Haagse Hogeschool. De opleiding voldoet aan de drie standaarden van het NVAO-kader voor de beperkte toetsing.

De associate degree opleiding Sociaal Werk (hierna: Ad SW) beoogt studenten op te leiden tot breed opgeleide professionals Sociaal Werk. De Ad-ers SW dragen in hun toekomstige functie bij aan de ondersteuning van kwetsbare mensen met langdurige en/of complexe vragen op lichamelijk, psychisch en sociaal vlak. De leeruitkomsten van de opleiding zijn ontleend aan het Landelijk opleidingsprofiel Associate degree-opleiding Sociaal Werk.

De opleiding is in samenspraak met het werkveld tot stand gekomen. De werkveldpartners hebben meegedacht over de inhoudelijke ontwikkeling en een aantal duidelijke accenten aangebracht die in het programma zijn overgenomen. Mede daardoor besteedt de Ad extra aandacht aan zorgtechnologie, methodisch werken in een complexe situatie en de coördinerende rol van een sociaal werker.

Het panel stelt vast dat de opleiding in een grote behoefte voorziet. Toekomstige Ad-ers SW kunnen een verbindende rol spelen tussen beleid en dagelijkse praktijk, en hebben voldoende kennis en vaardigheden om te anticiperen op de steeds complexere problemen in zorg en welzijn. Het panel constateert dat het opleidingsteam een gevarieerd programma heeft gerealiseerd, met vakken die zeer relevant zijn voor de beroepspraktijk. Het programma vertoont weliswaar enige overlap met de bachelor Social Work (BSW), maar legt duidelijk andere accenten. In de Ad ligt de nadruk vooral op de verbindende rol van de zorg- en welzijnsprofessional. Daar komt bij dat studenten in de Ad worden gecoacht.

De opleiding heeft gekozen voor een flexibel onderwijsconcept. Studenten kunnen zelf hun persoonlijke leerroute of *student journey* samenstellen. Ze hebben daarbij de keuze uit leerarrangementen die *on campus*, online of in de praktijk plaatsvinden. In het onderwijs is bovendien een belangrijke plaats ingeruimd voor werkplekleren. Studenten werken op de werkplek onder begeleiding van een werkplekbegeleider aan opdrachten uit de beroepspraktijk.

Het panel is enthousiast over het onderwijsconcept. Het flexibele onderwijs sluit goed aan bij de werksituatie van de doelgroep en biedt studenten veel ruimte om hun eigen leerroute en tempo te bepalen. Het panel is ook positief over het werkplekleren. De opleiding heeft nadrukkelijk gekozen om de praktijkleeromgeving centraal te stellen – een sterke keuze die goed past bij een praktijkgerichte opleiding.

Het panel heeft kennis gemaakt met een bevolgen docententeam. De docenten weerspiegelen met hun verschillende achtergronden de volle breedte van het werkveld en staan dicht bij de studenten. Het panel vraagt de opleiding wel om extra aandacht te besteden aan de ontwikkeling van specifieke Ad-vaardigheden van het team en daarbij ook gebruik te maken van kennis en ervaring die bij andere Ad-opleidingen is opgedaan.

De toetsing van de Ad SW is gebaseerd op flexibiliteit, variatie en het stimuleren van het lerend vermogen. De opleiding heeft bovendien gekozen voor leerwegaafhankelijk toetsen. Het panel is van mening dat deze aanpak studenten keuzevrijheid en eigen regie geeft. Het constateert ook dat de examencommissie haar rol als kwaliteitsbewaker stevig en adequaat invult.

Samenvattend is het panel van mening dat de Haagse Hogeschool met de Ad Sociaal Werk een aantrekkelijke opleiding heeft gerealiseerd. De opleiding voorziet in een duidelijke behoefte, is actueel en praktijkgericht en biedt studenten ruimte bij het samenstellen van hun persoonlijke leerroute.

Standaard	Oordeel
1. Beoogde leerresultaten	Voldoet
2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
3. Toetsing	Voldoet
Eindoordeel	<i>positief</i>

## 4 Sterke punten

Het panel constateert de onderstaande sterke punten:

1. Flexibel onderwijsconcept – Het flexibele onderwijsconcept sluit aan bij de verschillen in leervoorkeur en tempo van de studenten.
2. Docententeam – Het onderwijs wordt verzorgd door een team van ervaren en bevoegen docenten, met een brede expertise.
3. Werkplekieren – Het werkplekieren biedt studenten de mogelijkheid om in hun eigen beroepspraktijk aan opdrachten te werken en bevordert de transfer van kennis.
4. Learning communities – Het leren in learning communities stimuleert studenten om over de grenzen van hun eigen werkcontext heen te kijken.
5. Toetsmatrixen – De uitgebreide toetsmatrixen geven de studenten duidelijkheid over wat er van hen in de toetsing wordt verwacht.

## 5 Aanbevelingen

Met het oog op de verdere ontwikkeling van de opleiding doet het panel een aantal aanbevelingen. Deze aanbevelingen doen geen afbreuk aan het positieve oordeel over de kwaliteit van de opleiding.

1. Co-creatie – Formaliseer de co-creatie en samenwerking met het werkveld en het mbo-onderwijs en zorg ervoor dat meer deelsectoren zijn aangesloten.
2. Ad-niveau – Zorg bij de verdere doorontwikkeling van de opleiding voor een duidelijke positionering op niveau 5.
3. Studentvriendelijke versie – Beschrijf het onderwijsprogramma in een studentvriendelijke versie zonder onderwijsjargon.
4. Digitale leeromgeving – Geef een kwaliteitsimpuls aan de inrichting van de digitale leeromgeving.
5. Internationalisering, ervaringsdeskundigheid en intercultureel werken – Besteed in het programma meer aandacht aan internationalisering, ervaringsdeskundigheid en intercultureel werken.

## 6 Beoordeling

### 6.1 Standaard 1: Beoogde leerresultaten

*De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.*

#### Oordeel

Voldoet

De associate degree opleiding Sociaal Werk (hierna: Ad SW) van De Haagse Hogeschool leidt professionals op die breed inzetbaar zijn in het werken met individuen en groepen mensen. De Ad-ers SW dragen in hun toekomstige functie bij aan de ondersteuning van kwetsbare mensen met langdurige en/of complexe vragen op lichamelijk, psychisch en sociaal vlak. De nadruk ligt daarbij vooral op de directe leefomgeving en sociale netwerken van een cliënt. Studenten die de opleiding hebben afgerond, kunnen onder meer aan de slag in functies als ambulant werker in de wijk, ouderenwerker, sociaal agogisch begeleider, preventiemedewerker, coördinerend begeleider of mantelzorgmakelaar.

De opleiding speelt in op een aantal actuele maatschappelijke vraagstukken. Ontwikkelingen zoals de vergrijzing, de toenemende nadruk op preventie en verregaande digitalisering zorgen ervoor dat professionals in zorg en welzijn voor een aantal stevige opgaven staan, en ook functies op mbo-niveau steeds complexer worden. Dat betekent dat de kennis en vaardigheden van zorg- en welzijnsprofessionals sneller aan vernieuwing toe zijn. De Haagse Hogeschool speelt hierop in met een praktijkgerichte deeltijdopleiding op het kruisvlak van de domeinen zorg en welzijn.

De opleiding heeft vijf leerresultaten vastgesteld, die zijn geformuleerd op niveau 5 EQF/NLQF en in lijn zijn met de Dublin Descriptoren Short Cycle. De leeruitkomsten zijn ontleend aan het Landelijk opleidingsprofiel Associate degree-opleiding Sociaal Werk, dat in 2023 door elf hogescholen is opgesteld. De leerresultaten zijn generiek geformuleerd en beschrijven de kennis, kunde en vaardigheden waarover een afgestudeerde Ad-er SW moet beschikken. Bij het opstellen van het landelijk profiel is afgesproken dat de leerresultaten minimaal 70% van het curriculum beslaan; de opleiding kan de resterende dertig procent gebruiken voor 'eigen kleuring'.

De opleiding is in co-creatie met het werkveld tot stand gekomen. De opleiding heeft verschillende klankboardbijeenkomsten georganiseerd met grote organisaties zoals 's-Heerenloo, Gemiva, Ipse-de Bruggen en de Gemeente Den Haag. Bij deze bijeenkomsten waren ook beide mbo's uit de regio, MBO-Rijnland en ROC Mondriaan, aanwezig. Daarnaast voerde de opleiding een aantal een-op-een gesprekken met partners uit het werkveld. De werkveldpartners hebben meegedacht over de inhoudelijke ontwikkeling en profilering van de Ad-opleiding en een aantal duidelijke accenten aangebracht die in het programma zijn overgenomen. Mede daardoor besteedt de Ad extra aandacht aan zorgtechnologie, methodisch werken in een complexe situatie en de coördinerende rol van een sociaal werker.

#### Bevindingen en overwegingen

De TNO-aanvraag voor de opleiding werd aanvankelijk ingediend onder de naam Ad Sociaal Werk in de Zorg. Naar aanleiding van de gesprekken tijdens de visitatie kwam de opleiding tot de conclusie dat deze naam de lading niet goed dekt, omdat de Ad zich zowel op de domeinen zorg als welzijn richt. De Haagse Hogeschool heeft dan ook besloten om de naam van de opleiding te wijzigen in Ad Sociaal Werk. Deze keuze is in lijn met een recent besluit van de Sectorraad Hogere Sociale Studies dat ook andere opleidingen Ad Sociaal Werk in de Zorg dezelfde naamsverandering aanvragen. Het panel staat volledig achter deze nieuwe titel.

Het panel constateert dat de opleiding een aantrekkelijk programma heeft gerealiseerd, met leeractiviteiten die zeer relevant zijn voor de beroepspraktijk. Het programma is inhoudelijk sterk vormgegeven en de opleiding is in lijn met het landelijk opleidingsprofiel en internationale eisen. Het panel vroeg zich wel af hoe de opleiding invulling heeft gegeven aan de 30% eigen kleuring. Uit de gesprekken met management en docenten blijkt dat dit vooral gebeurd is door aandacht te besteden aan wereldburgerschap, tevens een van de lectoraten van De Haagse Hogeschool. In elke leeruitkomst komt



een ander aspect van wereldburgerschap aan de orde, zoals respect voor diversiteit, interculturele communicatie en ethisch verantwoord handelen. De opleiding heeft er ook voor gekozen om in het programma extra aandacht te besteden aan digitalisering en technologisering in het zorgdomein.

Studenten die de Ad hebben afgerond, kunnen doorstromen naar de bachelor Social Work (BSW). De vier modules van de Ad zijn inhoudelijk afgestemd op de eerste vier modules van de bacheloropleiding. Mede daardoor vertonen beide programma's de nodige overlap. Het panel vroeg zich dan ook af of de Ad-opleiding zich voldoende van de bacheloropleiding onderscheidt. Volgens De Haagse Hogeschool sluiten de leerresultaten van beide opleidingen weliswaar nauw aan, maar legt de Ad-opleiding inhoudelijk andere accenten. De bacheloropleiding richt zich vooral op het ontwikkelen van strategische competenties; in de Ad ligt de nadruk meer op de verbindende rol van de zorg- en welzijnsprofessional. De Ad-opleiding besteedt bovendien specifieke aandacht aan digitalisering en e-health. Daar komt bij dat studenten in de Ad relatief meer individuele en groepsgewijze begeleiding krijgen. Het panel is van mening dat er hierdoor voldoende onderscheidende kenmerken zijn die de eigenstandigheid van de Ad-opleiding aantonen.

Het panel constateert wel dat Ad-onderwijs binnen de faculteit een nieuwe discipline is. De Haagse Hogeschool richt zich van oudsher op bacheloropleidingen, waardoor het bacheloronderwijs al gauw als referentiekader wordt gebruikt. Ook tijdens de visitatie werd vaak naar de bacheloropleiding verwezen. Het panel geeft De Haagse Hogeschool dan ook als aanbeveling om bij de verdere doorontwikkeling van de opleiding voor een duidelijke positionering op niveau 5 te zorgen.

Het panel stelt vast dat de opleiding in een grote behoefte voorziet. Uit het gesprek met vertegenwoordigers van het werkveld kwam duidelijk naar voren dat veel zorginstellingen in de regio om de nieuwe opleiding 'staan te springen'. Volgens de werkgevers kunnen toekomstige Ad-afgestudeerden een verbindende rol spelen tussen beleid en dagelijkse praktijk, en hebben ze voldoende bagage om te anticiperen op de complexere wordende problemen, waarmee veel zorginstellingen geconfronteerd worden. Het panel merkt op dat Ad-ers in de meeste zorginstellingen nog geen duidelijke plaats hebben in het functiegebouw, waardoor Ad-afgestudeerden veelal op traditionele mbo- of hbo functies terecht komen. Het panel vindt het positief om te horen dat De Haagse Hogeschool hier met een aantal regionale organisaties over in gesprek is, maar signaleert ook dat het creëren van volwaardige, nieuwe Ad-functies vooral afhangt van landelijke ontwikkelingen.

Het panel constateert dat de opleiding in samenspraak met het werkveld is ontwikkeld. Het panel signaleert wel dat de werkveldvertegenwoordigers waarmee de opleiding contact heeft, voorlopig nog een beperkt deel van het werkveld vertegenwoordigen. Het accent ligt sterk op de zorg voor mensen met een verslaving en mensen met een verstandelijke en meervoudige beperking; de verbinding met deelsectoren zoals welzijnswerk, geestelijke gezondheidszorg, verpleeg- en verzorgingshuizen, preventiezorg, thuiszorg en ouderenzorg kan naar het oordeel van het panel verder worden versterkt. Het panel merkt tevens op dat de werkveldcommissie klein is en de gesprekken met het werkveld veelal informeel zijn. Het panel geeft de opleiding dan ook als aanbeveling om de co-creatie met het werkveld verder te formaliseren. Het panel denkt ook dat er winst te behalen valt door de samenwerking met de mbo-instellingen verder te intensiveren en een verbinding te leggen tussen de practoraten van het mbo en de lectoraten van De Haagse Hogeschool.

Als laatste punt constateert het panel dat de leerresultaten, leeruitkomsten en modules goed met elkaar 'in lijn' zijn. Dat neemt niet weg dat het voor een gemiddelde student moeilijk te volgen is hoe de verschillende bouwstenen met elkaar samenhangen. Het panel geeft de opleiding dan ook als aanbeveling om van de beschrijving van het programma een studentvriendelijke versie te maken, en daarin het gebruik van onderwijskundig jargon tot een minimum te beperken.

Samenvattend is het panel van mening dat de Haagse Hogeschool met de Ad SW een actuele en praktijkgerichte opleiding heeft gerealiseerd. Modules, leerresultaten en leeruitkomsten zijn goed op elkaar afgestemd. De opleiding is in lijn met het landelijk opleidingsprofiel en heeft ook een eigen kleur. Het paneel oordeelt positief over standaard 1.

## 6.2 Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

*Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.*

### Oordeel

Voldoet

De Ad Sociaal Werk wordt in deeltijd aangeboden en heeft een studielast van 120 EC. Het curriculum van de Ad SW is opgebouwd uit vier modules van elk 30 studiepunten: *Samen de vraag verhelderen*, *Kwaliteit van samenleven*, *Signaleren en preventie* en *Samen werken in een veranderende wereld*. In de eerste module ligt de focus op het contact maken met mensen en het methodisch werken aan (gedrags)verandering en krijgen studenten inzicht in de vraag, gedrag en motivatie van mensen. In de tweede module draait het vooral om het methodisch begeleiden van groepen mensen en komen onderzoekende vaardigheden aan de orde. In het tweede jaar diepen studenten de kennis en vaardigheden uit de eerste modules verder uit. De focus ligt daarbij onder meer op methodisch werken aan preventie en het werken met zorgtechnologische middelen

Het panel vroeg zich af in hoeverre er in het curriculum aandacht is voor inclusie en diversiteit, twee thema's die een belangrijke rol spelen in de beroepspraktijk van de Ad-er, en ook zeer relevant zijn voor het verzorgingsgebied van De Haagse Hogeschool. Uit gesprekken met de opleiding blijkt dat diversiteit en inclusie niet duidelijk in het curriculum zijn afgebakend, maar wel zijn verweven in leeruitkomsten zoals groepen begeleiden, het signaleren van sociale onrechtvaardigheid en sociale uitsluiting. De opleiding is zich ervan bewust dat diversiteit en inclusie grote begrippen zijn en probeert de thema's zo concreet mogelijk af te bakenen, door met studenten in gesprek te gaan over hun eigen ervaringen en de ervaringen van hun cliënten.

In de opleiding is ook plaats ingeruimd voor onderzoek. Volgens het informatiedossier moeten studenten het belang van onderzoek kunnen begrijpen, resultaten kunnen toepassen en zelf onderzoek uit kunnen voeren. Uit de gesprekken die het panel met de opleiding voerde, blijkt dat het hierbij vooral gaat om een onderzoekende houding, met de nadruk op zoeken en toepassen van bestaande werkwijzen en literatuur. Studenten moeten kunnen reflecteren op hun eigen ontwikkeling, in staat zijn om vragen op de werkvloer te onderzoeken en met de instrumenten van hun eigen organisatie een evaluatie uit te voeren.

### *Student journey*

De opleiding heeft gekozen voor een flexibel onderwijsconcept. Studenten kunnen zelf hun persoonlijke leerroute of *student journey* samenstellen. Ze hebben daarbij de keuze uit leerarrangementen die *on campus*, online of in de praktijk plaatsvinden. De studenten kunnen bovendien jaarlijks zelf kiezen in welke volgorde ze de modules willen volgen. Omdat de modules in het tweede jaar voortbouwen op de leerresultaten van het eerste jaar, moeten studenten wel de eerste twee modules hebben afgerond, voordat ze aan de modules drie en vier beginnen.

Het flexibele onderwijsconcept zorgt ervoor dat studenten hun leerproces plaats- en tijdonafhankelijk kunnen inrichten, maar biedt hen ook de mogelijkheid om leeractiviteiten te kiezen die het beste aansluiten op hun werksituatie van dat moment. Om dit mogelijk te maken is het onderwijs volledig hybride ingericht. De studenten worden bovendien begeleid door een studietoetscoach, die hen helpt bij het uitstippelen van hun persoonlijke leerroute en het kiezen van leeruitkomsten en leeractiviteiten. Deze leerroute wordt vastgelegd in een persoonlijk studieplan.

De Ad SW richt zich op studenten die zich bij willen scholen binnen hun eigen vakgebied in het sociale domein. De opleiding verwacht vooral mbo4-studenten, die al enige jaren in de beroepspraktijk actief zijn en zich verder willen ontwikkelen en mbo4-studenten die direct na het voltooien van hun opleiding een vervolgopleiding willen volgen. Verder richt de Ad zich onder meer op zij-instromers, die zich willen omscholen tot sociaal werker. De Haagse Hogeschool heeft een stroomschema gemaakt, dat in een oogopslag laat zien hoe de overstap van en naar andere onderwijstypen verloopt en wat de consequenties zijn als het gaat om studiepunten, deficiënties en vrijstellingen.

Studenten die aan de opleiding willen beginnen, moeten over een mbo4, havo- of vwo-diploma beschikken, en minimaal 16 uur per week relevant werk hebben in het sociale domein. Om de

verwachtingen van student en opleiding met elkaar in overeenstemming te brengen, voert de opleiding met elke potentiële student een uitvoerig intakegesprek. Het panel vroeg zich af wat de opleiding doet wanneer studenten (nog) geen werkplek hebben. De ervaring met de bachelor leert dat de opleiding hier vrijwel altijd een oplossing voor vindt. De opleiding beschikt over een sterk netwerk; studenten die nog geen werkplek hebben worden vaak via het intakegesprek of open dagen met werkveldpartners in contact gebracht.

Het panel vroeg zich ook af wat de te verwachten verschillen binnen de studentenpopulatie voor consequenties hebben voor het leren in groepen, een belangrijk uitgangspunt van de opleiding. Uit de gesprekken tijdens de visitatie bleek dat de opleiding juist bewust gebruik maakt van deze verschillen. Door professionals met een andere achtergrond, werkcontext of vooropleiding in groepjes bij elkaar te brengen, maken de studenten kennis met andere perspectieven en leren ze om over de grenzen van hun vakgebied heen te kijken.

#### *Werkplekleren*

In het onderwijs is een belangrijke plaats ingeruimd voor werkplekleren. Studenten werken op hun werkplek onder begeleiding van een werkplekbegeleider aan opdrachten uit de beroepspraktijk. Het werkplekleren biedt studenten de mogelijkheid om theoretische concepten aan de praktijk te toetsen en sluit naadloos aan bij het uitgangspunt van de opleiding dat studenten competenties effectief leren toepassen in de eigen werkpraktijk. Het panel vroeg zich wel af hoe de opleiding de kwaliteit van het werkplekleren bewaakt. De opleiding maar hiervoor gebruik van een zogeheten werkplekscan die eerder voor andere opleidingen is ontwikkeld. In deze scan gaat de opleiding onder meer na of de werkplek voldoende complexiteit biedt, en een student genoeg ruimte krijgt om aan zijn of haar leeruitkomsten te werken. De opleiding stelt ook eisen van als het gaat om de functie en het opleidingsniveau van de werkveldbegeleider (minimaal hbo-bachelor). Om de werkplekbegeleiders op hun taak voor te bereiden, organiseert de opleiding voor de start van elke module een introductiebijeenkomst, waarvoor zowel studenten als werkbegeleiders worden uitgenodigd.

Een ander belangrijk onderdeel van de leeromgeving zijn de zogeheten *learning communities*: groepjes van vijf á zes studenten, die dezelfde module volgen en regelmatig bij elkaar komen. In deze learning communities werken studenten onder begeleiding van een studiecoach aan opdrachten ten behoeve van een leeruitkomst. De leden van een community kunnen elkaar ook raadplegen bij het werken aan online opdrachten.

Het onderwijs van de Ad SW wordt verzorgd door een kernteam van acht docenten. De docenten zijn allemaal in het bezit van een masterdiploma en hebben jarenlange praktijkervaring in onder meer sociologie, (ortho)pedagogiek, psychologie, gezondheidswetenschappen en jeugdzorg. Alle vaste docenten beschikken over een Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid (BDB) en Basiskwalificatie Examinering (BKE). De opleiding stimuleert docenten om zich verder te professionaliseren. Docenten mogen 10% van hun uren gebruiken voor deskundigheidsbevordering en kunnen daarbij putten uit het aanbod van The Hague Center for Teaching & Learning (HCTL), het professionele leernetwerk voor alle medewerkers van De Haagse Hogeschool en externe deskundigen.

Het panel vroeg zich af wat de opleiding doet op het moment dat de instroom van studenten de verwachting ruimschoots overtreft. Uit de gesprekken tijdens de visitatie bleek dat het management hier al over heeft nagedacht. De huidige formatie is berekend op twee klassen. Wanneer er meer studenten instromen, kan de opleiding een beroep doen op een 'flexibele schil' van zzp-ers. De opleiding heeft alvast geanticipeerd op het feit dat deze zzp-ers niet allemaal BKE-gecertificeerd zijn, door een deel van deze groep een 'BKE-light' cursus aan te bieden.

#### **Bevindingen en overwegingen**

Het panel is van mening dat de onderwijsleeromgeving goed is vormgegeven. Het programma is actueel en compleet, en staat stil bij actuele thema's zoals inclusie en diversiteit. Dat neemt niet weg dat sommige onderwerpen naar de mening van het panel nog een duidelijker accent in het curriculum kunnen krijgen. Het panel raadt de opleiding vooral aan om wat meer aandacht te besteden aan internationalisering, ervaringsdeskundigheid en intercultureel werken.

Het panel is enthousiast over het flexibele onderwijsconcept. De opleiding gaat uit van een duidelijk uitgesproken visie op gepersonaliseerd deeltijdonderwijs, wat illustratief is voor de manier waarop De Haagse Hogeschool het Ad-onderwijs tot wasdom wil laten komen. Het flexibele onderwijsconcept sluit goed aan bij de werksituatie van de doelgroep, doet recht aan de diversiteit van leervoorkeuren van studenten en biedt studenten de mogelijkheid om hun eigen leerroute en tempo te bepalen. De hybride leeromgeving biedt ruimte voor online en *on campus* leerarrangementen en het leren in de digitale omgeving wordt mooi ondersteund door learning communities.

Het panel merkt wel op dat de opleiding een sterk beroep doet op het zelfsturend vermogen van studenten. Het panel vroeg zich met name af hoe de opleiding voorkomt dat studenten in het diepe worden gegooid en 'verzuipen'. Uit gesprekken met de opleiding blijkt dat de opleiding verschillende instrumenten inzet om studenten vertrouwd te maken met het onderwijsconcept. De studenten worden, zeker in de beginfase van de opleiding, intensief begeleid door studiecoaches, met wie ze minstens drie keer per jaar een individueel gesprek voeren. De nadruk ligt daarbij op 'leren leren'. Volgens de opleiding krijgen studenten ruimschoots de tijd om te ontdekken hoe de opleiding in elkaar zit, maar houdt de coach, nauwlettend in de gaten of studenten goed 'landen' in het onderwijssysteem. Het panel maakt hieruit op dat de opleiding studenten stimuleert om geleidelijk meer regie te nemen over hun eigen leerproces. Het panel vraagt de opleiding niettemin om goed in de gaten houden hoe het proces van zelfsturing in de praktijk verloopt en daarbij goed aandacht te houden voor de driehoek student, docent en werkveld.

Het panel constateert dat de opleiding adequate instroomeisen heeft geformuleerd. Het intakegesprek vormt een belangrijk hulpmiddel om na te gaan of de verwachtingen en werksituatie van de student bij de opleiding passen. De opleiding maakt in haar onderwijsconcept goed gebruik van te verwachten verschillen tussen de studenten en de stroomschema's maken goed inzichtelijk hoe de overstap vanaf andere onderwijstypen verloopt.

Het panel is ook positief over het werkplekleren. De opleiding heeft er nadrukkelijk voor gekozen om de praktijkleeromgeving centraal te stellen – een sterke keuze die goed past bij een praktijkgerichte opleiding. De inzet van werkvelddeskundigen sluit hier goed op aan.

Het panel heeft kennis gemaakt met een bevlogen docententeam. De docenten hebben in andere programma's al de nodige ervaring opgedaan met flexibel onderwijs en weerspiegelen met hun verschillende achtergronden bijna de volle breedte van het werkveld. Ook de opleidingsmanager zet zich met veel passie in voor het welslagen van de opleiding en het welzijn van haar team. Het panel constateert wel dat het team nog weinig tot geen ervaring heeft met de begeleiding van Ad-studenten. Het panel vraagt de opleiding dan ook om extra aandacht te besteden aan de ontwikkeling van specifieke Ad-vaardigheden van het team en daarbij ook gebruik te maken van kennis en ervaring die bij andere Ad-opleidingen is opgedaan..

Als voorlaatste punt constateert het panel dat de digitale leeromgeving een belangrijke rol speelt in de Student Journey. De opleiding heeft de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in expertise op het gebied van blended onderwijs en is recent van Blackboard naar Brightspace overgestapt. Uit evaluaties blijkt dat studenten positief zijn over de digitale leeromgeving. Uit de gesprekken tijdens de visitatie kwam niettemin duidelijk naar voren dat het management nog een aantal verbeterpunten ziet. Met name de vormgeving en de gebruikersvriendelijkheid zijn voor verbetering vatbaar. Het panel ondersteunt het voornemen van de opleiding om de kwaliteit van de digitale leeromgeving verder te verbeteren.

Het panel merkt tenslotte op dat volgens het OER de aanschaf van bepaalde leer(hulp)middelen voor het studieprogramma 'noodzakelijk worden geacht' (pagina 16, punt 2). Volgens het OER bedragen de kosten van deze leerhulpmiddelen naar verwachting circa € 250 per collegejaar. Het panel wijst de opleiding erop dat een instelling wettelijk verplicht is om studenten een gratis alternatief te bieden, en vraagt de opleiding dan ook om dit duidelijk in de betreffende passage aan te geven.

Samenvattend is het panel van mening dat de onderwijsleeromgeving goed is ingericht. Het flexibele onderwijsconcept sluit goed aan bij de verschillen in leervoorkeur en tempo van de studenten en het

praktijkgerichte karakter komt duidelijk in de opleiding tot uitdrukking. Het panel oordeelt positief over standaard 2.

### 6.3 **Standaard 3: Toetsing**

*De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.*

#### **Oordeel**

Voldoet

Het toetsprogramma van de opleiding wordt jaarlijks voor het begin van de opleiding vastgelegd in de Onderwijs- en Examenregeling (OER). In de modulebeschrijvingen vinden studenten informatie over de inhoud van de toetsing, de beoordelingscriteria en de inlevermomenten. Per toets is een toetsmatrijs beschikbaar waarin studenten uitgebreide informatie vinden over de leerdoelen, hun aandeel in de opdracht, de cesuur tussen voldoende en onvoldoende en het cognitieve niveau dat wordt beoordeeld.

De toetsing van de Ad SW is gebaseerd op flexibiliteit, variatie en stimulatie van het lerend vermogen. Om recht te doen aan de diversiteit van de studenten, werkt de opleiding met verschillende toetsvormen, zoals het schrijven van een verslag, het geven van een presentatie of het uitvoeren van een assessment. Aan elke leeruitkomst zijn formatieve opdrachten en summatieve toetsen verbonden. De summatieve toetsen hebben betrekking op een individuele prestatie en fungeren vooral als een selectie- en ontwikkelinstrument, waarmee een docent vaststelt of een student aan de gevraagde competenties heeft voldaan.

In de toetsing staan integrale beroepsproducten centraal. In deze beroepsproducten laten studenten zien hoe ze een vraagstuk of probleem uit hun eigen beroepspraktijk hebben aangepakt. Deze vorm van toetsen biedt studenten de mogelijkheid om ontwikkelingen op hun werkplek te verbinden met thema's uit de opleiding, en zorgt ervoor dat studenten duidelijk zien welke meerwaarde een leeruitkomst heeft in hun werkcontext. De toetsing van beroepsproducten vindt plaats aan de hand van een portfolio assessment, met een aanvullend criteriumgericht interview (CGI).

De toetsopdrachten zijn leerwegaafhankelijk geformuleerd en de opleiding heeft voor alle leeruitkomsten leerwegaafhankelijke beoordelingscriteria opgesteld. Deze werkwijze biedt studenten de mogelijkheid om zelf de regie te voeren over hun leerproces. Studenten kunnen er ook voor kiezen om met behulp van bewijzen van hun ervaring aan te tonen dat zij de gevraagde leeruitkomsten beheersen. Ze kunnen dit doen met behulp van een portfolio-assessment, met een aanvullend criteriumgericht interview. Uit het gesprek dat het panel met de examencommissie voerde, blijkt dat studenten in praktijk van de bachelor nauwelijks van deze mogelijkheid gebruik maken. De afgelopen drie jaar hebben in de bacheloropleiding slechts drie studenten een alternatieve toets aangevraagd. Studenten krijgen wel vaker voor delen van een leeruitkomst vrijstelling. De praktijk leert echter dat ook hier de bewijsvoering lastig is, omdat studenten vaak wel werkervaring hebben, maar deze ervaring niet altijd aantoonbaar op eindniveau is.

Om de flexibiliteit van de studenten zo veel mogelijk te ondersteunen en hen zelf zoveel mogelijk zelf het tempo van hun studie te laten bepalen, werkt de opleiding jaarlijks met negen inlevermomenten voor toetsopdrachten. Het panel vroeg zich af wat de vele inlevermomenten voor consequenties hebben voor de werkdruk van de docenten. Volgens de docenten zijn pieken en dalen inherent aan het werk. De ervaringen met de bacheloropleiding leren bovendien dat de inlevermomenten vrijwel altijd tot vier keer per jaar beperkt blijven.

In de Ad SW staat leren van feedback centraal. Om het lerend vermogen van studenten te bevorderen, maakt de opleiding veel gebruik van formatieve opdrachten, zoals het toepassen van theorie met behulp van quiz- of oefenvragen of het presenteren van een praktijkcasus aan docent en medestudenten. De opdrachten resulteren in opbouwende feedback van zowel docenten als medestudenten (peer-feedback). De feedback helpt de studenten om te ontdekken waar zij in hun leerproces staan, maar stimuleert hen ook om te reflecteren op hun eigen ontwikkeling. Als onderdeel van hun leerproces moeten de studenten ook regelmatig reflecteren op de feedback die ze krijgen van hun werkplekbegeleider. Tenslotte moeten

de studenten zelf bij het inleveren van hun opdrachten regelmatig feedbackvragen formuleren aan hun docent.

Het panel had een verhelderend gesprek met de examencommissie. Uit het gesprek bleek dat de examencommissie actief bij de totstandkoming van de opleiding betrokken is geweest. De examencommissie denkt onder andere mee over curriculum en toetsing, buigt zich over de navolgbaarheid van de rubrics en ziet er op toe dat leeruitkomsten navolgbaar in de toetsing zijn verwerkt. De examencommissie is ook verantwoordelijk voor de benoeming van de examinatoren. Alle vaste docenten hebben een speciale BKE gevolgd voor de flex-opleiding, waardoor er in het team veel kennis is op het gebied van examinering. Omdat in de toetsing van de Ad regelmatig gebruik wordt gemaakt van CGI's, stelt de examencommissie als aanvullende eis dat de examinatoren een training hebben gevolgd voor het afnemen van assessments.

De beoordeling van de toetsen is door de examencommissie gedelegeerd aan de toetscommissie. De toetscommissie voert regelmatig een aselechte steekproef uit om de kwaliteit van de toetsing te screenen. De toetscommissie kijkt ook naar de diversiteit van toetsen en buigt zich over de vraag hoe kwetsbaar toetsen zijn voor ontwikkelingen zoals de opkomst van ChatGPT. De resultaten van de steekproef worden teruggekoppeld aan de examencommissie.

De opleiding volgt het hogeschool-brede beleid dat alle toetsing is ingericht volgens het vier-ogenprincipe. Het vier-ogenprincipe krijgt onder meer gestalte door voorafgaand aan de beoordeling van toetsen met de betrokken docenten te kalibreren. Uit de gesprekken die het panel met de opleiding voerde, bleek dat de opleiding niet bij alle toetsen een tweede examinerator betreft. Dit komt vooral voort uit budgettaire redenen. De wijze van toetsen en de vele inlevermomenten leggen zoveel beslag op de tijd, dat de inzet van een tweede examinerator ten koste gaat van andere onderwijstaken. Mede op aandringen van de examencommissie heeft de opleiding er wel voor gekozen om een van de modules als eindwerk aan te wijzen en bij de beoordeling van deze module het vier-ogenprincipe toe te passen. Het panel merkt op dat deze informatie nog niet in het informatiedossier terug te vinden was en adviseert de opleiding om deze keuze duidelijk in het programma zichtbaar te maken.

Volgens het informatiedossier dragen alle onderdelen van de vier modules bij aan het behalen van het uiteindelijke eindniveau (NLQF5) en worden studenten direct in de eerste module al op eindniveau beoordeeld. Het panel vroeg zich af of de opleiding daarmee de lat niet te hoog legt. Uit gesprekken tijdens de visitatie blijkt echter dat de opleiding studenten in het begin veel extra begeleiding geeft, en de toetsopdrachten in kleinere deelopdrachten worden gesplitst. In de loop van de opleiding neemt de mate van begeleiding af en werken studenten toe naar geïntegreerde toetsopdrachten.

Het panel vroeg zich tenslotte af hoe de opleiding borgt dat de eindwerken daadwerkelijk op Ad-niveau worden getoetst. Volgens de examencommissie is niveau 5 duidelijk meegenomen in de omschrijving van de leeruitkomsten en leerdoelen, en helpen de gezamenlijke kalibreersessies in het docententeam om een *fingerspitzengefühl* te ontwikkelen voor het gevraagde eindniveau. Het panel vindt dat het Ad-niveau hiermee voldoende is geborgd.

### **Bevindingen en overwegingen**

Het panel is van mening dat de toetsing grondig is ingericht. Het toetsprogramma is stevig en de onderleggers zijn goed. De toetsmatrijzen geven veel duidelijkheid, waardoor zowel studenten als werkveld weten welke vaardigheden van studenten verwacht worden.

De opleiding heeft een mooie balans gevonden tussen formatieve en summatieve toetsen. De toetsing laat voldoende variatie zien en de nadruk op integrale beroepsproducten sluit goed aan op het praktijkgerichte karakter van de opleiding. Het panel vindt wel dat de opleiding in de toetsing meer nadruk mag leggen op het werken met portfolio-assessments met een criteriumgerichte interview.

Het panel is positief over de keuze van de opleiding voor leerwegaafhankelijke toetsing. Leerwegaafhankelijk toetsen geeft de studenten alle ruimte om zelf te kiezen hoe ze hun leeruitkomsten willen aantonen, en biedt hen zelfs de mogelijkheid om een alternatieve toetsvorm aan te dragen. Studenten krijgen duidelijke handreikingen over de stappen die ze moeten doorlopen. Het panel kreeg

wel de indruk dat de onderliggende visie op toetsen nog niet helemaal is uitgekristalliseerd. Het panel raadt de opleiding daarom aan in haar visie te reflecteren op actuele landelijke ontwikkelingen, zoals holistisch toetsen en programmatisch toetsen.

Volgens het informatiedossier wordt het werkveld 'waar mogelijk' als opdrachtgever en/of adviseur bij de toetsing betrokken. Het panel juicht de betrokkenheid van werkveldbegeleiders bij de toetsing toe. Ze adviseert de opleiding wel om een visie te formuleren op de rol van het werkveld in de toetsing, en een werkwijze te ontwikkelen waarin werkveldbegeleiders vaker en nadrukkelijker bij de toetsing worden betrokken.

Het panel is positief over de wijze waarop de examencommissie functioneert. Het panel stelt vast dat de examencommissie haar onafhankelijke rol goed invult en - waar nodig - als een kritische gesprekspartner fungeert. De examencommissie blijft erop aandringen dat alle toetsing op eindniveau volgens het vier-ogenprincipe verloopt en vervult daarmee haar rol als kwaliteitsbewaker van de toetsing met verve.

Het panel constateert dat de opleiding regelmatig kalibratiesessies organiseert. Dat neemt niet weg dat de wijze en frequentie van kalibreren niet helemaal navolgbaar zijn. Het panel raadt de opleiding aan om duidelijke afspraken te maken over kalibreren, zodat het kalibreren minder vrijblijvend wordt. Het panel merkt tevens op dat de opleiding het vier-ogenprincipe alleen in de laatste module toepast. Het panel begrijpt dat de opleiding soms moet kiezen tussen de inzet van een tweede examinerator en andere onderwijstaken. Het panel is niettemin van mening dat het vier-ogenprincipe een belangrijk middel is om een onafhankelijke en uniforme beoordeling van de toetsing te borgen. Het panel vraagt de opleiding dan ook om deze werkwijze standaard bij de toetsing van eindniveau in te zetten.

Samenvattend is het panel van mening dat de toetsing gedegen is vormgegeven. De toetsing is voldoende gevarieerd, de nadruk op integrale beroepsproducten sluit goed aan op het praktijkleren, en de keuze voor leerwegaafhankelijk toetsen geeft studenten keuzevrijheid en eigen regie. Het panel is van mening dat standaard 3 voldoet.

#### 6.4 Graad en CROHO-onderdeel

Het panel adviseert om de volgende graad aan de opleiding toe te kennen: Associate Degree.

Het panel adviseert het volgende CROHO-onderdeel voor de opleiding: Gedrag en Maatschappij.

## Afkortingen

AD	Associate degree
BDB	Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid
BKE	Basiskwalificatie Examinering
BSW	Bachelor Social Work
CGI	Criteriumgericht interview
EC	European Credits (studiepunten)
EQF	European Qualifications Framework
HCTL	The Hague Center for Teaching & Learning
hbo	Hoger beroepsonderwijs
HHS	De Haagse Hogeschool
mbo	Middelbaar beroepsonderwijs
NLQF	Netherlands Qualifications Framework
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OER	Onderwijs- en Examenregeling



Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op de beperkte toetsing van de nieuwe opleiding  
Ad Sociaal Werk van  
De Haagse Hogeschool

Aanvraagnummer: AV-1761



Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie  
Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders

Parkstraat 83 • 2514 JG Den Haag  
P.O. Box 85498 • 2508 CD The Hague  
The Netherlands

T +31 (0)70 312 23 00  
E [info@nvao.net](mailto:info@nvao.net)  
[www.nvao.net](http://www.nvao.net)